

Eestis on tühjenenud tuhanded talud, kadumas on sajad külad. Pärast sundkollektiviseerimist ja küüditamisi tuli väiksemate maakoolide likvideerimine, tekkisid nn. perspektiivitud külad.

Isakus ja selle ümbruses töötas möödunud sajandi keskpaigast alates 9 kooli. Nüüdseks on jäänud vaid üks...

1971. aastast kuni käesoleva ajani on meie keskkooli lõpetanud üle 500 noore, neist 90 protsenti said kaasa ka autojuhi load. Tänu kauaaegse direktori Endel Mölder'i ja õpetaja Vello Kaarlõpi ettevõtlikkusele rajati korralik autoõpetuse klass, muretseti õppesõidumasinad. Meie koolist on tulnud traktoriste, nooremüüjaid, aednikke.

Kahjuks on huvi õppida autoasjandust viimasel ajal vähene-

nud. Aasta-aastalt on kasvanud nende õpilaste arv, kes ei taha pingutada ei autoõpetuse ega üldse õppimise eesmärgil. See on väga ohtlik tendents. NSV Liidu Hariduskomitee andmetel tunneb vaid 9 protsenti vanemate klasside õpilastest huvi õppimise vastu. Järelikult on ka põhjused globaalsed.

Jäigemaks on muutunud nõuded kooli autoõpetusele. Koolilt nõutakse õppesõidu polügooni, riigi kulul ei tohi enam õpetada B-kategooria juhte. Inspeksioon nõuab nädalas kuut õppetundi, see on veerand nädalakoorust. Majandustehnilises harus saab õpilasi ülekoormamata nii õpetada, aga autoõpetust soovi-

Maaharidus, haritus ja tulevik

vad siiski saada ka maakooli humanitaarharu tütarlapsed. Kui koolis on olemas vastav baas ja traditsioonid, siis miks mitte seda teha? Probleeme on aga veelgi. Kuidas hoida korras aastakümneid vana tehnikat? Jutt bensiniist, eriti selle kokkuhoiust näiteks GAZ-52 puhul, on aga juba terve mõistuse väline. Muidugi on lihtsam loobuda, keelata, reglementeerida. Kas või nii, et näiteks magnetofon, mida kool osta soovib, peab olema kaupluse laos seisnud kolm aastat. Täna õpilastel tuleb aga tege- mist teha põhiliselt järgmise sajandi autode ja magnetofonidega. Kas nii väärtustame haridust?

Kuidas edasi?

Eestimaa haridusplatvormi maakooli osa on kooskõlas IME agraarprogrammi teesidega. Nii peab maakool saama antud piirkonna sotsiaalse elu ja kultuuri keskuseks koos vastavalt väljaehitatud ainelise baasiga. Seni veel puuduvatel õppeprogrammidel olgu maa tüüpi hariduse sisu, sh. antagu ka talupidajatele tarvilikke teadmisi-oskusi. Osutatakse võimalusele luua uut tüüpi maakool, kus oleksid kutsekooli grupid. Peetakse otstarbekaks koolitalude loomist.

Need on edasimõtlemist vääri- vad suunad. Elluviimiseks tuleb teha tõsiselt kulutusi olukorras, kus praegust haridust ja kultuu-

ri finantseeritakse tasemel, mis kipub alla jääma arengumaadele, ja riigieelarve on defitsiidis. Ma ei näe maa prioriteetse arengu tagamiseks muud teed, kui et seda tuleb teha linna ja eriti tööstuse ekstensiivse arengu arvelt.

Kuidas tehakse mujal? Soomes otsustab iga vald ise, millised on tema koolide programmid ja õpetundide arv. Norra finantseerib oma provintside kaugemaid kooli õpilase kohta kaks korda kõrgemalt kui riigi keskustes.

Kui paljudele lastele antakse keskkooli haridus?

Jaapanis lõpetab keskkooli 94 protsenti kõigist kooli astujatest, Korea Vabariigis aga 92 ja 60 neist läheb kõrgkooli edasi õppima. Selles ühiskonnas, kus väärtustatakse haridust, eriti (Järg 4. lk.)

Maaharidus, haritus ja tulevik

(Algus 2. lk.)

aga haritud töö, on areng väljaspool kahtlust. Millal ka meil?

Neil päevil toimub Moskvas üleliiduline haridustöötajate kongress. Nagu NSV Liidu Hariduskomitee esimees G. Jagošin hiljuti Tallinnas rõhutas, antakse liiduvabariikidele praktiliselt väga suured õigused. See-ga loobutakse kogu suurriigi ühetaolisest, kohalikke olusid

eiravast unitaarharidusest. Tahaksin loota, et Eesti suveräänne haridussüsteem leiab juba enam mõistmist.

Seda enam suureneb koolide endi vastutus oma hariduselu edendamise eest. Tuleb ju nüüd hakata kasvatama isiksust, kellest peab saama oma maa arengu peremees. Üldsus peab teadma, kuidas konkreetne kool töötab. Seetõttu tuleb toetada koolide volikogude loomist. Juba

lähitulevikus peavad nii volikogud kui kooli direktor tegelema just õppetöö juhtimise, mitte aga majandusmuredega.

Ei tohi õpetada ainult mineviku kogemust, ammugi mitte moraalselt ja füüsiliselt vananenud õppebaasiga. Kui loome näiteks koolitalu, siis peab see olema areneva tehnoloogilise tasemega, et seal võiks alati õpetada 5 või 10 aastat ettepoole. Haridus peab olema suunatud tulevikku, vaid siis on loota, et maakoolid aitavad maale tagasi tuua talupidajad, et elustuvad jälle hääbuivad külad.

Rein AIDMA,
Ülsaku keskkooli direktor